

אִי הוּא חָטָא, כּל עֲלֵמָא מַה חָטוּ. אִי תִימָא, דְכָל
עֲלֵמָא אֲכִילי מֵאֵילָנָא דָא, וְאִתְרַמִּי לְכֹלָא. לָאו
חֲבִי. אֵלָא בְּשַׁעֲתָא דְאָדָם קָאִים עַל רַגְלוּי, חָמִי לִיה
בְּרִיין בְּלָחוּ, וּדְחִילוּ מִקַּמִּיה, וְהוּוּ נְטֹלִין אֲבִתְרִיה,
בְּעֵבְדִין בְּתַר מִלְכָּא. וְהוּא אָמַר לוֹן, אָנָּא וְאַתּוֹן, (תהלים
צח) בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוּה וּנְכַרְעָה וְגו'. וְאֵזְלוּ כְּלָחוּ אֲבִתְרִיה.
כִּיּוֹן דְחָזוּ דְאָדָם סְגִיד לְהֵאִי אַתְר, וְאִתְדַבֵּק בֵּיה,
כְּלָחוּ אֲתַמְשְׁכוּ אֲבִתְרִיה וְגָרִים מוֹתָא לְכָל עֲלֵמָא.

וּכְדִין אֲשַׁתֵּי אָדָם לְכַמָּה גְּוֹזִיין, וּמְנִין דִּינָא, וּמְנִין
רַחֲמֵי וּמְנִין מוֹתָא, וּמְנִין חַיִּי. וְלֹא קָאִים
בְּקִיּוּמָא תְדִיר בְּתַד מְנִיִּיהוּ, בְּגִין דְּהֵהוּא אַתְר גָּרִים
לִיה. וְעַל דָּא אֲקָרִי, תְּרַב הַמְתַּהֲפַכַת, הַמְתַּהֲפַכַת
מִסְטָרָא דָא לְסְטָרָא דָא, מְטַב לְבִישׁ, מִרַחֲמֵי לְדִינָא,
מִשְׁלָם לְקַרְבָּא, מִתַּהֲפַכַת הִיא בְּכֹלָא. טַב וְרַע

לשון הקודש

וּנְדַבֵּק בּוּ, כְּלָם נִמְשְׁכוּ אַחֲרֵיו, וְגָרִים
מֹת לְכָל הָעוֹלָם.

וְאִזּוּ הַשְּׁתַּנְּגָה הָאָדָם לְכַמָּה גְּוִיִּים,
לְפַעֲמִים דִּין לְפַעֲמִים רַחֲמִים, לְפַעֲמִים
מֹת לְפַעֲמִים חַיִּים, וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּם
תְּמִיד בְּאַחַד מֵהֶם, מִשּׁוּם שְׂאוֹתוֹ מְקוֹם
גָּרִים לוֹ, וְלִכְּן נִקְרָא תְּרַב הַמְתַּהֲפַכַת,
הַמְתַּהֲפַכַת מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, מְטוֹב
לְרַע, מִרַחֲמִים לְדִין, מִשְׁלֹם לְקַרְבָּ,

אִם הוּא חָטָא, מַה חָטָאוּ כָּל הָעוֹלָם?
אִם תֵּאמַר שֶׁכָּל הָעוֹלָם אֲכָלוּ מִהַעֵץ
הַזֶּה וְזֶה קָרָא לְכָלֶם – לֹא כִּדּוּ אֵלָא
בְּשַׁעָה שְׂאָדָם עִמַּד עַל רַגְלוּי, רָאוּ אוֹתוֹ
כָּל הַבְּרִיּוֹת וּפְתָחוּ מִלְּפָנָיו, וְהָיוּ נוֹסְעִים
אַחֲרָיו בְּעֵבְדִים אַחַר הַמֶּלֶךְ, וְהוּא אָמַר
לָהֶם: אֲנִי וְאַתֶּם (תהלים צח) בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוּה
וּנְכַרְעָה וְגו'. וְכָלֶם הִלְכוּ אַחֲרָיו. כִּיּוֹן
שָׂרְאוּ שְׂאָדָם מִשְׁתַּחֲוּה לְמְקוֹם זֶה

דְּכַתִּיב, (בראשית ב) וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע.

וּמִלְפָּא עֲלָאָה, לְרַחֲמָא עַל עוֹבְדוֹי, אוֹכַח לִיה, וְאָמַר לִיה, וּמַעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגו', וְהוּא לָא קָבִיל מֵיְהִי, וְאֶתְמַשְׁךְ בְּתַר אֶתְתִּיה, וְאֶתְתַּרְךְ לְעֵלְמִין. דְּהָא אֶתְתָּא לְאֶתְרָא (ס"א לְאֶמַר דָּא) סְלֻקָּא וְלֹא יִתִיר, וְאֶתְתָּא גָרִים מוֹתָא לְכֻלָּא.

תָּא חָזִי, לְעֵלְמָא דְאֶתִי כְתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יָמֵי עַמִּי, כִּימֵי הָעֵץ, הַהוּא דְאֶשְׁתְּמוֹדְעָא, בֵּיה זְמַנָּא כְּתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצֶחַ וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל פְּנִים וְחֲרַפְתָּ עַמּוֹ יָסִיר מַעַל כָּל הָאָרֶץ וְגו'.

וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. תָּאנָא, אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, כְּתִיב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, הָתָם בְּקִיּוּמֵיהּ יַעֲקֹב, וְהָכָא בְּמִיתְתֵיהּ יִשְׂרָאֵל.

לשון הקודש

בֹּא רָאָה, לְעוֹלָם הַבָּא כְּתוּב (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יָמֵי עַמִּי. כִּימֵי הָעֵץ – אוֹתוֹ שְׁנוּדַע בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. כְּתוּב (שם כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצֶחַ וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל פְּנִים וְחֲרַפְתָּ עַמּוֹ יָסִיר מַעַל כָּל הָאָרֶץ וְגו'.

וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, כְּתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. שָׁם בְּקִיּוּמוֹ

מִתְהַפְּכֵת הִיא בְּכָל, טוֹב וְרָע, שְׂכַתוּב (בראשית ב) וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע.

וְהַמְלִיךְ הַעֲלִיּוֹן, לְרַחֵם עַל מַעֲשָׂיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ, וּמַעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגו'. וְהוּא לֹא קָבִיל מִמֶּנּוּ וְנִמְשַׁךְ אַחַר אֶשְׁתּוֹ, וְגַרְשׁ לְעוֹלָמִים, שְׁהָרֵי אֵשׁה עוֹלָה לְמָקוֹם וְלְמָקוֹם וְהוּא יִתֵּר, וְהָאֵשׁה גְרָמָה מוֹת לְכָל.

דְּכַתִּיב, וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
הֲכִי הוּא וְדָאֵי, דְּהָא לָא כְּתִיב וַיִּקְרַב יוֹם יִשְׂרָאֵל
לְמוֹת, אֱלָא יְמֵי, וְכִי בְּכַמְּהָ יוֹמֵי מִית בַּר נָשׁ, וְהָא
בְּשַׁעְתָּא חֲדָא, בְּרוּנְעָא חֲדָא, מִית וְנָפִיק מֵעֲלָמָא.

אֱלָא הֲכִי תֵּאָנָא, כִּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְאַתְכָּא
רוּחִיה לִיְהִי, כֹּל אֵינּוֹן יוֹמִין דְּקָאִים בַּר נָשׁ
בְּהָאֵי עֲלָמָא, אֲתַפְקֶדוֹן קַמִּיה, וְעָאֲלִין בְּחוּשְׁבִּנָּא. וְכִד
אֲתַקְרִיבוּ קַמִּיה לְמִיעַל בְּחוּשְׁבִּנָּא, מִית בַּר נָשׁ,
וְאַתִּיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחִיה לִיְהִי, תְּהוּא הֶבֶל
דְּאִפִּיק וְנָפַח בֵּיה, אוֹתִיבִיה לְנַפְיָה.

זָכָאָה חוֹלְקִיָּה דְּתַהוּא בַר נָשׁ, דִּיּוֹמוֹי אֲתַקְרִיבוּ גַבֵּי
מְלָפָא בְּלָא כְּסוּפָא, וְלָא דְחֵי יוֹמָא מְנַיְתִיהוּ
לְבַר, דִּישְׁכַּח בְּתַהוּא יוֹמָא, דְּאֲתַעְבִּיד בֵּיה חוּבָא. כְּנִין

לשון הקודש

נפקדים לפניו ונכנסים בחשבון,
וכשנקרבים לפניו להכניס בחשבון את
האדם, ומשיב הקדוש ברוך הוא אליו
את רוחו. אותו ההבל שהוציא ונפח
בו, משיב אותו אליו.

אשרי חלקו של אותו אדם שימיו
התקרבו אל המלך בלי בושה, ולא
נדרהה יום אחד מהם החושה שימנע
שבאותו יום שנעשה בו חטא, לכן

יעקב, וכאן במיתתו ישראל, שכתוב
ויקרבו ימי ישראל למוות. אמר רבי
יוסי, כך הוא ודאי, שהרי לא כתוב
ויקרבו יום ישראל למוות, אלא ימי, וכי
בכמה ימים מת בן אדם? והרי בשעה
אחת, ברגע אחד מת ויוצא מן העולם.
אלא כך למדנו, בששהקדוש ברוך הוא
רוצה להשיב אליו את רוחו, כל אותם
ימים שעומד בן אדם בעולם הזה

כָּךְ, כְּתִיב בְּצַדִּיקָא, קְרִיבָה. (וּמִיָּד יִקְרִיבִין) מִשּׁוּם דְּקָרִיבִין
 יוֹמוֹי קָמִי מְלָכָא, בְּלֹא כְּסוּפָא.

וְוִי לְרִשְׁיֵעָא, דְּלֹא כְּתִיב בְּחוּ קְרִיבָה, וְהִיךְ יִקְרִיבִין
 יוֹמֵי קָמִי מְלָכָא, דְּהָא כָּל יוֹמוֹי בְּחוּבֵי עֲלָמָא
 אֲשַׁתְּכַחוּ. וּבְגִינֵי כָךְ לֹא יִקְרִיבִין קָמִי מְלָכָא, וְלֹא
 יִתְמַנּוּן קָמִיָּה, וְלֹא יִדְכְּרוּ לְעִילָא, אֲלֵא אֵינוֹן שְׂעִיָּאן
 מִגְּוִיָּיהוּ. עֲלִיָּיהוּ כְּתִיב, (מְשַׁלֵּי ד) דְּרַךְ רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה
 לֹא יִדְעוּ בְּמָה יִפְשְׁלוּ. (דף רכב ע"א).

וְהִכָּא וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל וְדָאֵי, בְּלֹא כְּסוּפָא,
 בְּשָׁלִימוֹתָא, בְּחֶדְוֹתָא שְׁלִים. וּבְגִינֵי כָךְ, יָמֵי
 יִשְׂרָאֵל, דְּתָהוּ שְׁלִים יִתִּיר יִשְׂרָאֵל מִיַּעֲקֹב. וְאֵי תִימָא,
 וְהָא כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלִים. שְׁלִים
 תָּהוּ, וְלֹא שְׁלִים בְּדִרְגָּא עֲלָאָה כִּישְׂרָאֵל.

לשון הקודש

רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה לֹא יִדְעוּ בְּמָה יִפְשְׁלוּ.
 וְכֵאֵן וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת וְדָאֵי,
 בְּלֵי בּוּשָׁה, בְּשָׁלְמוֹת, בְּחֶדְוָה שְׁלָמָה,
 וּמִשּׁוּם כָּךְ יָמֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיָּה יִשְׂרָאֵל
 יוֹתֵר שְׁלָם מִיַּעֲקֹב. וְאִם תֵּאמַר, הֲרֵי
 כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלָם?
 שְׁלָם הִיָּה, אֲבָל לֹא שְׁלָם בְּדִרְגָּה
 עֲלִיּוֹנָה כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל.

כְּתוּב בְּצַדִּיקִים קְרִיבָה. וְאִיךְ יִקְרִיבִין
 מִשּׁוּם שְׁקָרְבִים יָמִיו לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלֵי
 בּוּשָׁה.

אִזִּי לְרִשְׁעִים, שְׁלֹא כְּתוּב בְּהֵם קְרִיבָה,
 וְאִיךְ יִקְרְבוּ הַיָּמִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, שְׁהִיָּה
 כָּל יָמִיו נִמְצְאוּ בְּחֻטְאֵי הָעוֹלָם, וְלִכְּן לֹא
 יִקְרְבוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא יִמְנוּ לְפָנָיו וְלֹא
 יִזְכְּרוּ לְמַעַלָּה, אֲלֵא הֵם מִתְּכַלִּים
 מִתּוֹכָם. עֲלִיָּיהֶם כְּתוּב (מְשַׁלֵּי ד) דְּרַךְ

תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּשַׁעֲתָא דְיוֹמוֹי דְּדַבַּר נָשׁ
 אֶתְפַּקְדָּן קַמִּי מְלָפָא, אֵית זַפְּאָה דְּאֶתְפַּקְדָּן
 יוֹמוֹי וְרַחֲיוּקִין מִקַּמִּי מְלָפָא. וְאֵית זַפְּאָה, דְּדַבַּר
 מִתְפַּקְדָּן יוֹמוֹי, קְרִיבִין וְסְמִיכִין לְמְלָפָא, וְלֹא
 מִתְרַחֲקִין. בְּלֹא כְּסוּפָא עָאֲלִין, וְקְרִיבִין לְמְלָפָא.
 זַפְּאָה חוֹלְקָהוֹן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּקְרְבוּ יָמֵי
 יִשְׂרָאֵל לְמוֹת.

וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי שָׂאָר
 שְׁבָטִין לָאוּ בְּנֵי אֵינֹן. אֵלָּא אָמַר רַבִּי
 אַבָּא, יוֹסֵף בְּנוֹ הָוָה יִתִּיר מְבַלְּחוֹ. דְּתַנְיָנָן, בְּשַׁעֲתָא
 דְּאֶנְתֵּיתִיהּ דְּפוֹטִיפֵר דְּחָקַת לִיהּ לְיוֹסֵף, מַה כְּתִיב,
 (בראשית לט) וַיָּבֵא הַבֵּיתָהּ לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ
 מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת. הָאִי קָרָא חָכִי מִיבְעֵי לִיהּ, וְאִין
 אִישׁ בַּבַּיִת. מַהוּ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת. אֵלָּא לְאַכְלָלָא
 דְּיוֹקְנָא דְיַעֲקֹב, דְּהָוָה תַּמָּן וְאַשְׁתַּבַּח תַּמָּן. וּבְגִינֵי

לשון הקודש

שְׁנֵינֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּשַׁעֲתָא שְׂיָמִי
 הָאָדָם נִפְקָדִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, יֵשׁ צַדִּיק
 שְׁנֵינֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלָּא, אָמַר
 רַבִּי אַבָּא, יוֹסֵף הָוָה בְּנוֹ יוֹתֵר מִכָּלֵם,
 שְׁנֵינֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא שְׂאֵשֶׁת פּוֹטִיפֵר דְּחָקַת
 אֶת יוֹסֵף, מַה פְּתוּב? וַיָּבֵא הַבֵּיתָהּ
 לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת.
 פְּסוּק זֶה הָוָה צְרִיךְ לְכַתֵּב וְאִין אִישׁ
 בַּבַּיִת, מַה זֶה מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת? אֵלָּא

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּשַׁעֲתָא שְׂיָמִי
 הָאָדָם נִפְקָדִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, יֵשׁ צַדִּיק
 שְׁנֵינֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלָּא, אָמַר
 רַבִּי אַבָּא, יוֹסֵף הָוָה בְּנוֹ יוֹתֵר מִכָּלֵם,
 שְׁנֵינֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא שְׂאֵשֶׁת פּוֹטִיפֵר דְּחָקַת
 אֶת יוֹסֵף, מַה פְּתוּב? וַיָּבֵא הַבֵּיתָהּ
 לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת.
 פְּסוּק זֶה הָוָה צְרִיךְ לְכַתֵּב וְאִין אִישׁ
 בַּבַּיִת, מַה זֶה מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת? אֵלָּא

כך מאנשי הבית, אבל איש אחרא הוה תמן. פיון
דסליק יוסף עינוי, ותמא דיוקנא דאבוי, יתיב
בקיומיה, ותב לאחורא.

תא חזי, מה כתיב, (בראשית לט) וימאן ויאמר אל אשת
אדניו. אמר ליה קדשא בריך הוא, את אמרת
וימאן, ויאמר. חייך, וימאן ויאמר אחרא, ייתי
לברכא לבנד, ויתברכון ביה. הדא הוא דכתיב,
וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי.

פיון דאמר ידעתי בני, אמאי אמר, ידעתי אחרא.
אלא אמר, ידעתי בני, בזמנא דקיימת בנופך
דאת ברי, כד תמית דיוקנא דילי, ותבת בקיומך.
ובניי כך פתיב, ידעתי בני, ידעתי. על מה דאמרת
דדא הוא פוכרא, גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל,

לשון הקודש

ויתברכו בו, זהו שכתוב וימאן אביו
ויאמר ידעתי בני ידעתי.

פיון שאמר ידעתי בני, למה אמר
ידעתי אחר? אלא אמר ידעתי בני, בזמן
שעמדת בנופך שאתה פרור, כשראית
את דמותי ושבת בקיומך, ומשום כך
כתוב ידעתי בני ידעתי, על מה
שאמרת שזהו הפכור, גם הוא יהיה
לעם וגם הוא יגדל, וכאן משום כך כתוב

להכליל את דמותו של יעקב שהיתה
שם ונמצאה שם, ומשום כך מאנשי
הבית, אבל איש אחר היה שם. פיון
שהרים יוסף עינוי וראה את דמות אביו,
ישב בקיומו ונרתע לאחור.

בא ראה מה כתוב, וימאן ויאמר אל
אשת אדניו. אמר לו הקדוש ברוך הוא,
אתה אמרת וימאן ויאמר, חייך וימאן
ויאמר אחר ובא לברך את בנך

וְהָכָא בְּגִין כֶּךָ כְּתִיב, וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, לְבָנוּ לְיוֹסֵף מִמֶּשׁ.

דְּבַר אַחַר, וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, דְּבַדְיוֹקְנָא חַד הָוּוּ מִתְחַזְיִין. דְּכָל מָאן דְּחָמֵי לְיוֹסֵף, הָוּוּ אַסְהִיד דְּבִרְיָה דִּיעֶקֶב הָוּוּ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כִּלְאֵי הָכֵי הוּא. וְעוֹד דִּיוֹסֵף זֶן לִיהּ וְלְבָנוֹי בְּסִבּוּתִיהּ, וּבְגִינֵי כֶּךָ בְּנוּ מִמֶּשׁ, יִתִּיר מִכְּלָהוּ. וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, אִמְאֵי לְיוֹסֵף וְלֹא לְאַחֲרָא. מִשּׁוּם דְּרִשׁוּתָא הָוּוּ בִּידֵיהּ לְסִלְקִיהּ מִתַּמָּן.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, פִּיּוֹן דִּיעֶקֶב הָוּוּ יָדַע דְּבָנוֹי יִשְׁתַּעְבְּדוֹן בְּגִלּוּתָא תַּמָּן בְּמַצָּרִים, אִמְאֵי לֹא אֶתְקַבֵּר תַּמָּן בְּגִין דִּיגִין זְכוּתִיהּ עַל פְּנוֹי. אִמְאֵי בָּעָא לְאַסְתַּלְקָא מִתַּמָּן. וְהָא כְּתִיב, (תהלים קג) כִּרְחֵם אָב עַל בָּנָיִם, אֲנִי הוּא רַחֲמָנוּתָא.

לשון הקודש

וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, לְבָנוּ לְיוֹסֵף מִמֶּשׁ. דְּבַר אַחַר וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף – שְׂבָדָמוֹת אַחַת הָיוּ גֵרָאִים. שְׂכָל מִי שְׂרָאָה אֶת יוֹסֵף, הָיָה מַעֲיִד שְׂבָנוּ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַכֹּל כֶּךָ הוּא, וְעוֹד, שְׂיוֹסֵף זֶן אוֹתוֹ וְאֵת בְּנָיו בְּזַקְנוֹתוֹ, וְלָכֵן בְּנוּ מִמֶּשׁ יוֹתֵר מִכָּלֵם. וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, לְמָה לְיוֹסֵף וְלֹא לְאַחֲרָ? מִשּׁוּם שֶׁהִיְתָה רְשׁוּת בְּיָדוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ מִשָּׁם. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, פִּיּוֹן שְׂיַעֲקֹב הָיָה יוֹדַע שֶׁבָנָיו יִשְׁתַּעְבְּדוּ בְּגִלּוּת שָׁם בְּמַצָּרִים, לְמָה לֹא נִקְבַּר שָׁם כְּדֵי שְׂזוּכוֹתוֹ תִּגֵּן עַל בְּנָיו? לְמָה רָצָה לְעֲלוֹת מִשָּׁם, וְהָרִי כְּתוּב (תהלים קג) כִּרְחֵם אָב עַל בָּנָיִם, אִיפֹה הִרְחַמְנוֹתָ?